

Teater ja muusika

„Krahv Luxemburg“

ESIETENDUS ESTONIA TEATRIS 14. 12. 1943

Teisipäeva õhtul tuli Estonia teater välja sel hooajal oma esimese operetiga, nimelt Lehári „Krahv Luxemburgiga“. Lehári säten-davad meloodiad on veerenud sageli üle Estonia lava; paarikümne aasta jooksul on temalt mängitud kümme-kond operetti, alates „Evaga“ juba hooajal 1909/1910.

25 aasta eest oli Estonia laval ka „Luksemburi krahv“, kus tookord lõbusa elupöletaja osa kandis hr. Sällik, Juliette Vermont'i neuu Veltmann jne. Nõnda ja selles stiilis kõnelevad kroonikad.

„Krahv Luxemburg“ ei ole Lehári loomingus mitte kõige hiilgavamaid töid ning praegu mängitakse teda Euroopa lavadel küll vähem kui „Lõbusat leske“. Kuid oma kirju-

elulise sündmustikuga ning tujukül-lusega pakub ta lavastajale ja näit-lejaile siiski võimalusi.

Seda operetti on sageli lavastatu sissejuhataja tänava-karnevalistsee niga. Henn Aare oma debüüt-lavastuses oli aga ühendanud karne-valipildi ateljeepildiga, ning sedr kõigiti õnnelikult, põimides tänaval-voolava karnevali sugemeid Juliette Brissardi ateljeeromantikasse. Nõnd oli saavutatud üsna kompaktnete esi-mene vaatus.

Teine vaatus nagu operettide sageli, mõjus nüüdki sündmustikuli selt ja situatsioonide kirevusest pi-sut ülepakutuna. Lavastaja oli läh-tunud muidugi realistlikest ja võj-malust mööda psühholoogiakki kand-vaist põhialuseist, mitte revüülikes-

nagu see mitte kauges minevikus ning mõnel pool osalt praegugi veel kombeks on operetilähendusis. Kui ta teise vaatusesse oli sisse põimi-nud hea kvaliteediga balletti, siis mõjus see meeldiva vaheldusena ning mitte koormavana.

Lavastaja oleks aga hästi teinud, kui ta teise vaatuse lõpus Angèle-René üksteiseleldmise stseeni lahti-semaks oleks jätnud, sest nõnda oleks jäänud ootusärevusi ka kol-mandasse vaatusse. Nüüd aga tun-dus, nagu oleks teise vaatusega kõik juba üteldud. See meenutab kurioo-sumina üht kunagi nähtud opereti-paroodia teist vaatust, kus armasta-jad nagu kord ja kohus üksteisele kaela langevad, kuid siis kokkunult üksteisest eemalduvad, sest: muidu ei jääks ju midagi üle kolmandaks vaatusseks.

Üldiselt oli aga lavastaja siiski intelligentset oma ülesandest aru saanud ning esile tõstnud ka — nii-palju kui see operetis üldse mõel-dav on — tegevustikku suunavaid psühholoogilisi tegureid, milledeks siin on võitlus, muidugi operetlik, kohustuse, armastuse ja rahavõimu vahel, kus armastus muidugi võit-jaks jääb ning peagu kolm paari õn-nega kroonib.

Oli teritatud koomilisi situatsioone, milleks Lehári operetid ilka keni võimalusi pakuvad, ning võrtsitatud paiguti tänapäevaliste sugemetega. Situatsiooni-koomika tipuks oli mui-dugi Basili ja Stasa Kokozova koh-tumine viimases vaatuses, mis oli läbi viidud operetlikult karikeeri-tud põnevustega.

„Krahv Luxemburgi“ sündmustik toimub vürstlike mõndaanseis ring-konnis, taustaks Pariis. Nimiosali-st, lustlikku elupöletajat, esitas käesolevas etenduses Aarne Viisi-maa. Heade üleminekutega kehas-tas ta seda krahvitiüpi, kes kerge-meelsest elupillamisest ja lõbusast rahahädas siplemisest tõuseb tunde-liseks armunuks, unustamata see-juures oma krahvlike ausõna-ahel-laid. Viisimaa ilmes on juba seda heasüdamlikkust ja lapselikku mure-tust, mis sobivad on käesolevas rollis.

Tema partnerit, lauljannat Angèle Didier'd, mängis Milvi Laid selle temale loomupärase elegantsi ja pee-nusega, milleta Lehári operett heal laval pole mõeldav. Tema ehtne daamilikkus avaldus kaunite nüans-sidega eriti teise vaatuse stseenides.

ära jääda, arvestades euroopaliku-mat maitset.

Juliette'i partner Brissard-Pärn oli esimeses vaatuses mänguliselt võrdlemisi kinni, jäädes kahvatuks karnevalimeeleolude taustal. Kuid ta elustus siiski märgatavalt järg-miste vaatuste seltskonnastseenides.

Agu Lüüdik andis armuihades tudisevat vürst Basili tugevasti ka-rikeerides ning mõnel määral üle mängides. Tema tänulik koomiku-tüüp pääseb küll hästi maksvusele ka väiksema efektitsemisega.

Krahvinna Kokozovat tõlgitses Va-lentine Kask suurmaailmaliku bla-seerumusega, lastes tagasihoidlikult aimata oma tüübis seda kibestunud tragismi, mis avaldub minevikuini-mese suhtumises noorele maailmale.

Ka väiksemate osade kandjais oleks võinud toonitada julgemini ise-loomulikkude, ilma et see oleks häiri-nud etenduse ansambliiselt korra-likku läbiviimist.

Dirigendi P. P. Lüdigi teeneks tuleb lugeda, et orkestrisaade ei lämmatanud vähimalgi määral laval toimuvat, kuigi seal mõnikord häi-rivalt kõrva jõudsid tekstilised ko-narlused. Näiteks tundub meile küll väga otsituna, kui Juliette ütleb Basiliile: „Kõrgus näib veel küllalt lillesöödikuna!“

Lavapilt Voldemar Haasilt oli eriti hea teises vaatuses oma õhu-rikkuse ja avarusega.

Riietus Maimu Äärismaalt oli läbi viidud kerge mõndaansusega toonitatud moodsas jones, ilma selle kriiskavuset, mis sageli on operette koormama pandud.

Publik viis etenduselt kaasa särava tuju ning näitlejate vaeva kroonisid lillekorvid.

Etenduse muusikalise külje kohta ilmub eriarvustus. ER

ESTONIA TEATER. Homme „Kadu-nud päike“. Reedel, 17. detsembril, „Ka-dunud päike“. Laupäeval, 18. detsembril, kell 13 „Pisuhänd“ koolidele, kell 18 „Krahv Luxemburg“ (res. ETK-le).

IV sümfooniakontsert Reedel, 17. detsembril s. a., kell 19 toi-mub Estonia kontsertsaalis Estonia teatri korraldusel IV sümfooniakontsert. Kaastegevad: Juhan Kaljaspoolik, klar-net (Landessender Reval), ning Estonia teatri ja Ringhäälingu ühendatud süm-fooniaorkester. Dirigent: Endel Kalam (Landessender Reval). Kavas: Wilhelm Jerger — Salzburgi õue- ja barokkmuu-sika, Wolfgang Amadeus Mozart — Kontsert klarnetile ja orkestrile A-duur César Franck — sümfoonia D-moll. Pääsmed müügil kontsertsaali kassas kella 12—15 ja kella 17—19.